

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului

în cauza civilă

Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 16 în procedura falimentului împotriva lui Tudor Ciobanu, intervenienți accesorii Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”, Timofei Ciobanu, Mihail Cosoi, Ivan Sprîncean și Svetlana Caciula
(încasarea datoriei)

împotriva deciziei din 5 martie 2024 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 2ra-188/25
NR. PIGD 2-19105292-01-2ra-08042025)

Soluționarea excepției de tardivitate odată cu fondul, atunci când e invocată doar pentru o parte din pretenții, răspunde exigențelor economiei procesuale și nu poate fi imputată părții.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Lupașcu)
Curtea de Apel Chișinău (jud. N. Budăi, M. Anton, I. Dutca)

3 octombrie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursul declarat de către Tudor Ciobanu, reprezentat de avocatul Alexandru Bodrug,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Ion Munteanu,

Gheorghe Stratulat, *judecători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 17 iunie 2019, ÎMGFL nr. 16 din Chișinău în procedura falimentului a depus o cerere de chemare în judecată împotriva lui Tudor Ciobanu, Pavel Ivanov, Rodica Mirco, Olga Suleimanova, Mirco Valeria, Svetlana Naghiț, Eduard Mirco, intervenient accesoriu SA „Termoelectrica” prin care a solicitat încasarea în mod solidar a datoriei pentru consumul serviciilor locativ-comunale/energiei termice în sumă de 159185,49 lei, acumulată în perioada de până la 31 martie 2019, pentru *****.

2. În motivarea acțiunii, reclamanta a indicat că pârâții sunt proprietari ai apartamentului ***** și au beneficiat de servicii comunale în conformitate cu normele și tarifele în vigoare. Prestarea serviciilor a fost efectuată în temeiul conturilor personale deschise pe contul pârâților.

3. Prin urmare, au acumulat o datorie pentru energia termică și celelalte servicii comunale și necomunale.

4. La 14 august 2019, reclamanta a concretizat cercul de subiecți, invocând că eronat a inclus în calitate de pârâți și proprietarii apartamentului cu nr. ** din blocurile locative *** care nu poartă răspundere pentru datoria acumulată pe adresa *****. Prin urmare, a menținut pretențiile doar în privința lui Ciobanu Tudor.

5. De către avocatul Alexandru Bodrug, în interesele lui Tudor Ciobanu, a fost depusă o cerere cu privire la excepția de tardivitate, în partea ce ține de încasarea sumei de 110 905 lei, invocând că datoria pretinsă a fi acumulată în anul 2011 s-a prescris în anul 2014.

6. Prin încheierea protocolară din 27 februarie 2020, instanța de judecată a dispus că ținând cont că prin cerere se invocă tardivitatea parțială în privința unei sume, având în vedere că este necesar de a cerceta actele, fără a fi lezate drepturile participanților, instanța se va expune referitor la cererea privind excepția de tardivitate odată cu fondul cauzei.

7. Ulterior, reclamanta și-a concretizat cererea de chemare în judecată solicitând încasarea de la Tudor Ciobanu suma de 137 023,27 lei, în calitate de datorie acumulată pe contul *****, pentru consumul serviciilor locativ-comunale și energie termică. La 10 martie 2022, reclamanta a mai depus o cerere de concretizare, solicitând încasarea datoriei în mărime de 118 943,95 lei.

8. Prin încheierea protocolară din 18 octombrie 2022, în proces au fost atrași în calitate de intervenienți accesorii Timofei Ciobanu, Mihail Cosoi, Ivan Sprincean și Svetlana Caciula.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

9. Prin hotărârea Judecătorei Chișinău sediul Centru din 13 martie 2023, s-au respins ca tardive pretențiile ÎMGFL nr.16 în procedura de faliment către Ciobanu Tudor privind încasarea sumei de 15 383,58 lei cu titlu de datorie pentru serviciile prestate conform bonului nr.1 (deservirea blocului locativ ș.a.) și sumei de 21 878,05 lei conform bonului nr.2 (apa potabilă/menajeră), acumulate până la 01 iunie 2016, precum și pretenția privind încasarea sumei de 7482,75 lei cu titlu de datorie pentru serviciile de energie termică acumulată în perioada 01.05.2012-01.11.2013.

S-a admis parțial acțiunea ÎMGFL nr.16 în procedura de faliment către Ciobanu Tudor. S-a încasat de la Ciobanu Tudor în beneficiul ÎMGFL nr.16 în procedura de faliment suma de 5 835,38 lei cu titlu de datorie pentru serviciile prestate conform bonului nr.1 (deservirea blocului locativ ș.a.), suma de 5041,51 lei conform bonului nr.2 (apa potabilă/menajeră), acumulate în perioada 01 iunie 2016- 31 martie 2019; suma de 60 718,33 lei cu titlu de datorie pentru serviciile de energie termică acumulată în perioada 01 noiembrie 2013-31 martie 2019, precum și suma de 670 lei cu titlu de citare, iar în total suma de 72 265,22 lei.

S-a încasat de la Ciobanu Tudor în beneficiul statului suma de 2 147, 85 lei cu titlu de taxa de stat, proporțional pretențiilor admise.

În rest, pretențiile înaintate de ÎMGFL nr.16 în procedura de faliment împotriva lui Tudor Ciobanu au fost respinse ca neîntemeiate.

S-a încasat de la ÎMGFL nr.16 în procedura de faliment în bugetul de stat, nu mai târziu de 6 luni din data rămânerii definitive a hotărârii, suma de 2627,71 lei cu titlu de taxa de stat și suma 48,90 lei cu titlu de cheltuieli de citare.

10. În motivarea hotărârii, instanța de judecată a menționat că acțiunea a fost înaintată la 17 iulie 2019 și se pretinde încasarea unei datorii formate pe perioada 1 mai 2012 - 31 martie 2019 în sumă totală de 118 943,95 lei. Astfel, gestionarul fondului locativ urma să se adreseze în instanța de judecată în termen de 3 ani de la data înregistrării datoriei.

11. Prin urmare, pretențiile referitoare la datoriile pentru serviciile prestate conform bonului nr. 1 (deservirea blocului locativ ș.a.) și bonului nr. 2 (apă potabilă/menajeră) acumulate până la 1 iunie 2016 și pentru serviciile de energie termică cuprinsă între 1 mai 2012-1 noiembrie 2013 urmează a fi respinse ca fiind tardive. Termenul de prescripție nu a fost întrerupt și nu au fost înregistrate plăți pentru această categorie de servicii.

12. Achitarea sumei de 6 874,79 lei pentru energia termică în luna noiembrie 2016 denotă faptul că pârâtul a cunoscut datoriile sale la plata serviciilor de energie termică prestate și intenția de a le stinge succesiv, ceea ce a dus la întreruperea curgerii termenului de prescripție.

13. La fel, instanța a considerat că este inadmisibil de încasat datoria în sumă de 7 482,75 lei acumulată în perioada 1 mai 2012 – 1 noiembrie 2013 din motiv că este prescrisă.

14. În continuare, efectuând un calcul prin diminuarea din suma totală a datoriei pretinse la finele perioadei de referință cu suma respinsă ca tardivă, instanța de judecată a dispus încasarea parțială a datoriei.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

15. La 16 martie 2023, ÎMGFL nr. 16 din Chișinău în procedura falimentului a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 13 martie 2023, prin care a solicitat casarea acesteia în partea respingerii acțiunii, cu emiterea unei noi hotărâri în această parte, prin care cererea de chemare în judecată să fie admisă integral.

16. La 6 aprilie 2023, Tudor Ciobanu, reprezentat de avocatul Alexandru Bodrug, a depus o cerere de apel împotriva hotărârii din 13 martie 2023 prin care a solicitat casarea acesteia cu respingerea ca nefondată și ilegală a cererii de chemare în judecată.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

17. Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2024, s-a respins apelul declarat de Tudor Ciobanu, s-a admis apelul declarat de ÎMGFL nr. 16 în procedura falimentului, s-a casat hotărârea din 13 martie 2023 și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost admisă, a fost încasată de la Tudor Ciobanu în beneficiu ÎMGFL nr. 16 în procedura falimentului suma totală de 118 943,95 lei acumulate în perioada de până la 31 martie 2019, pentru *****, mun. Chișinău și cheltuielile pentru citare în mărime de 500 lei. La fel, s-a încasat de la Tudor Ciobanu în beneficiul statului suma de 3 568,31 lei, cu titlu de taxă de stat.

18. În motivarea deciziei, instanța de apel a considerat greșită poziția instanței de fond deoarece în sensul art. 185 alin. (1) lit. n) din Codul de procedură civilă,

excepția de tardivitate poate fi invocată și efectiv soluționată doar în interiorul actelor îndeplinite de judecător în vederea pregătirii cauzei civile pentru dezbaterile judiciare.

19. Curtea de Apel Chișinău a indicat că etapa pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare se pornește la emiterea de către judecător a unei încheieri în baza art. 184 din Codul de procedură civilă și se finalizează în baza prevederilor art. 190 din Codul de procedură civilă cu pronunțarea unei încheieri prin care judecătorul, după ce constată pregătirea suficientă a cauzei pentru dezbateri judiciare, coordonează cu părțile locul, data și ora ședinței și stabilește termenul de judecare a cauzei în ședința de judecată.

20. Instanța de apel a considerat că potrivit procesul-verbal al ședinței instanței de fond, prima instanță a examinat cererea privind excepția de tardivitate în cadrul ședințelor de judecată din 27 februarie 2020, 17 iunie 2021, 23 iunie 2021, fiind admise noi înscrieri și interpelări și s-a pronunțat prin hotărâre la 13 martie 2023, depășind astfel etapa de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare stabilită pentru 17 iunie 2021.

21. În concluzie, instanța de apel a considerat că actele cauzei denotă faptul că excepția de tardivitate a fost soluționată și admisă de instanță în afara cadrului legal, după consumarea fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

22. Potrivit instanței de apel, instanțele de judecată nu sunt în drept de a admite derogări de la prevederile legii.

23. Prin urmare, instanța de apel a considerat că ÎMGFL nr. 16 în procedura falimentului este îndreptățită a pretinde încasarea sumei datoriei acumulate până la 31 martie 2019.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

24. La 8 aprilie 2025, Tudor Ciobanu, reprezentat de avocatul Alexandru Bodrug, a depus o cerere de recurs prin care a solicitat casarea hotărârii din 13 martie 2023 și a deciziei din 5 martie 2024 cu respingerea ca nefondată și ilegală a cererii de chemare în judecată.

25. În motivarea cererii de recurs a invocat că încasarea sumei pentru energia termică pe perioada 1 noiembrie 2013 – 31 martie 2013 este una neîntemeiată și ilegală din motiv că în această perioadă nu a recepționat nici o factură termică și nu a achitat în luna noiembrie 2016 suma de 6 874,79 lei.

26. Referitor la concluzia instanței de apel, că instanța de judecată urma să se expună asupra cererii de tardivitate până la încheierea pregătirii cauzei pentru dezbateri judiciare recurentul susține că nu-i este imputabilă.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

27. Art. 429 din Codul de procedură civilă:

„(1) Pot fi atacate cu recurs deciziile pronunțate de curțile de apel în calitatea lor de instanțe de apel, cât și hotărârile pronunțate de curțile de apel.”

28. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

29. Art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă:

„Recursul este admis dacă:

a) interpretarea legii din hotărârea contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție;

b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție;

c) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv sau a fost respins ca fiind tardiv un apel depus în termen;

d) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces;

e) hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor;

f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Temeiurile menționate la alin. (1) lit. d)–f) pot fi invocate în recurs doar dacă au fost invocate în apel sau dacă încălcarea a avut loc în instanța de apel.”

30. Art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept: f) să admită recursul, să caseze decizia instanței de apel și să mențină hotărârea primei instanțe.”

31. Art. 186¹ din Codul de procedură civilă:

„(1) Cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

(2) Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

(3) Dacă nu se dispune repunerea în termen și/sau se admite excepția de tardivitate, instanța de judecată respinge acțiunea ca fiind tardivă printr-o încheiere motivată care poate fi atacată cu recurs.

(4) Instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii adoptate conform alin. (3), este în drept:

a) să respingă recursul și să mențină încheierea;

b) să admită recursul și să caseze integral încheierea, restituind cauza spre rejudecare

(5) Dacă se dispune repunerea în termen și/sau excepția de tardivitate se respinge, instanța de judecată emite o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul și continuă examinarea cauzei.”

32. Art. 183 din Codul de procedură civilă:

„(1) După ce primește cererea de chemare în judecată, judecătorul pregătește cauza pentru dezbateri judiciare pentru a asigura judecarea ei justă și promptă.

(2) Pregătirea pentru dezbateri judiciare este obligatorie pentru orice cauză civilă și are ca scop:

a) precizarea legii care urmează a fi aplicată și determinarea raporturilor juridice dintre părți;

b) constatarea circumstanțelor care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei;

c) stabilirea componenței participanților la proces și implicarea în proces a altor persoane;

d) prezentarea tuturor probelor;

e) evaluarea oportunităților de soluționare a litigiului prin mediere;

f) examinarea și deciderea în privința cererilor depuse și neexamine de instanța de judecată privind efectuarea expertizei, numirea/recuzarea expertului, reclamarea probelor, asigurarea acțiunii;

g) stabilirea termenelor pentru efectuarea actelor procedurale;

h) stabilirea locului, a datei, a orei și a duratei ședinței de judecată;

i) stabilirea ordinii și timpului necesar pentru audierea martorilor, a experților sau a altor persoane, pentru efectuarea altor acte procedurale.”

33. Art. 185 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Judecătorul, în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare, îndeplinește următoarele acte:

a) soluționează problema intervenirii în proces a coreclamanților, copîrîților și intervenienților;

a¹) concretizează dacă reclamantul a prezentat toate probele, oferind, la solicitare, un termen suficient pentru prezentarea sau reclamarea probelor;

b) expediază pîrîtului și, după caz, intervenientului copiile de pe cererea de chemare în judecată și de pe înscrisurile anexate la ea întru confirmarea pretențiilor reclamantului și stabilește data pînă la care pîrîtul și, după caz, intervenientul urmează să prezinte o referință scrisă privind acțiunea reclamantului și toate probele necesare;

c) remite reclamantului și, după caz, intervenientului copiile de pe referință și de pe înscrisurile anexate la ea și stabilește data pînă la care urmează să fie prezentate toate probele suplimentare;

c¹) remite pîrîtului și, după caz, intervenientului principal copiile de pe înscrisurile prezentate suplimentar de către reclamant sau intervenientul principal după studierea referinței;

d) ia măsuri pentru concilierea părților, explică părților dreptul de a recurge la mediere, le informează despre esența, avantajele și efectele medierii sau le propune să participe la o ședință de informare cu privire la soluționarea litigiilor prin mediere;

e) explică părților dreptul de a recurge la arbitraj pentru soluționarea litigiului și efectele unui astfel de act;

f) soluționează problema citării în ședință de judecată a martorilor sau îi interoghează la locul aflării lor, conform art.136 alin.(1);

g) în condițiile prevăzute de lege, reclamă organizațiilor și persoanelor fizice probele necesare;

h) la solicitarea părților sau în cazurile prevăzute de lege, dispune din oficiu efectuarea expertizei;

i) rezolvă problema introducerii în proces a specialistului sau interpretului;

j) în caz de urgență, la cererea părților, cercetează la fața locului înscrisurile și probele materiale, cu înștiințarea participanților la proces;

k) trimite delegații judecătorești;

l) soluționează problema asigurării acțiunii;

m) soluționează, la cerere sau din oficiu, problema strămutării cauzei la o altă instanță judecătorească;

n) la cerere, soluționează excepția de tardivitate a pretențiilor;

o) soluționează primirea cererii de modificare a cererii de chemare în judecată sau, după caz, a cererii reconvenționale, în condițiile art. 60 alin. (2¹) și (3) sau, respectiv, art. 173;

p) explică participanților la proces consecințele încălcării termenelor de efectuare a actelor de procedură;

q) soluționează cererile participanților la proces privind încetarea procesului sau scoaterea cererii de pe rol;

r) coordonează cu părțile stabilirea datei ședinței de judecată, inclusiv prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor;

s) stabilește ordinea și durata necesară pentru audierea martorilor, a experților, a specialiștilor, precum și pentru efectuarea altor acte procedurale;

t) stabilește locul, data, ora și durata ședinței de judecată;

u) efectuează alte acte procedurale.”

34. Art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(2) Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.”

35. Art. 9 alin. (2) din Codul de procedură civilă:

„(2) Instanța judecătorească explică participanților la proces drepturile și obligațiile lor procesuale, preîntâmpină asupra urmărilor pe care le poate implica exercitarea sau neexercitarea actului procesual, le acordă sprijin în exercitarea drepturilor, ordonă, la solicitarea părților și altor participanți la proces, prezentarea de probe care să contribuie la adoptarea unei hotărâri legale și întemeiate, conduce dezbaterile judiciare, informează părțile despre posibilitatea inițierii procesului de mediere și ia orice alte măsuri necesare

bunei desfășurări a procesului, pune în discuția părților și altor participanți la proces orice împrăjurare de fapt sau de drept, efectuează alte acțiuni prevăzute de lege.”

36. Art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.”

37. Art. 98 alin. (1) și (4) din Codul de procedură civilă:

„(1) Cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. În acest caz, taxa de timbru se încasează în contul instanței judecătorești de la pârât, dacă pârâtul nu este scutit de plata acesteia.

(4) Prin hotărâre judecătorească, decizie a instanței de apel sau decizie a instanței de recurs se dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la partea care a pierdut procesul. Cuantificarea acestora se face conform unei metodologii aprobate prin hotărâre de Guvern. Dacă procesul a încetat conform art. 265 lit. a), b), e) și h) sau cererea a fost scoasă de pe rol conform art. 267 lit. a), d)–h), k) și k1) prin încheierea respectivă, instanța dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la reclamant.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

38. Sub aspectul termenului de declarare a recursului, Completul de judecată menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei în ședință publică la 5 martie 2024 (Vol. II, f.d. 2-4).

39. Totodată, la 12 iunie 2025, în adresa participanților la proces a fost expediată decizia motivată a Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2024 (Vol. II, 23-24).

40. Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că recursul declarat la 8 aprilie 2025 de către Tudor Ciobanu, reprezentat de avocatul Alexandru Bodrug, a fost declarat în termenul stabilit de art. 434 din Codul de procedură civilă.

41. În prezenta cauză, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a fost chemat să dezlege o problemă ce vizează momentul în care poate fi invocată și momentul în care poate fi soluționată o excepție de tardivitate, precum și determinarea responsabilității acestui ultim moment, dacă ea revine părții care o invocă sau exclusiv instanței de judecată.

42. În primul rând, se atestă o inconsecvență în concluzia instanței de apel referitor la momentul formulării excepției de tardivitate de către Tudor Ciobanu în raport cu prevederile art. 186¹ din Codul de procedură civilă. În concret, instanța de apel corect a reținut că excepția de tardivitate a fost depusă în cadrul ședinței de judecată din 27 februarie 2020, iar faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare s-a încheiat la 17 iunie 2021. Pornind de la aceste circumstanțe constatate inclusiv de instanța de apel, nu se putea ajunge la concluzia că excepția de tardivitate a fost invocată de pârât după consumarea fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

43. În al doilea rând, se impune a fi subliniat caracterul inechitabil al raționamentul instanței de apel potrivit căruia excepția de tardivitate a fost soluționată și admisă în afara cadrului legal după consumarea fazei de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare.

44. Chiar dacă ar fi avut un temei formal, nu poate fi opusă reclamantului soluționarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate odată cu fondul cauzei, întrucât nu reflectă o conduită procesuală a acestuia dar o conduită exclusiv a instanței de fond. Așadar, nu i se poate reproșa lui Tudor Ciobanu faptul că instanța a decis să se pronunțe asupra excepției de tardivitate odată cu fondul, într-o etapă procesuală ulterioară momentului în care aceasta a fost legal ridicată.

45. În jurisprudența sa, Curtea Supremă de Justiție a tranșat că sarcinile de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 183 din Codul de procedură civilă) și actele privind pregătirea cauzei pentru dezbateri judiciare (art. 185 din Codul de procedură civilă) aparțin în principal instanțelor de judecată (a se vedea decizia nr. 2ra-727/24, §55).

46. Această distorsiune a rolului instanței de fond, admisă de către instanța de apel, subminează echilibrul procesual și încalcă dreptul la o apărare efectivă.

47. În continuare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție va verifica dacă instanța de apel corect a desconsiderat modul în care prima instanță a soluționat excepția de tardivitate odată cu fondul cauzei, prin hotărâre judecătorească.

48. Curtea Supremă de Justiție a tranșat deja faptul că lacunele în probatoriu nu pot fi înlocuite cu presupuneri referitoare la conținutul și întinderea drepturilor și obligațiilor într-un raport juridic (a se vedea decizia nr. 2rac-32/23, §48, decizia nr. 2ra-489/23, §51).

49. Textul art. 186¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă utilizează în mod expres termenul „acțiune” și nu „pretenție”, ceea ce indică asupra faptului că excepția de tardivitate vizează întreaga acțiune, în ansamblul său. Într-un asemenea caz, Codul de procedură civilă impune o soluționare prioritară a excepției, iar în

cazul admiterii acesteia, se emite o încheiere fără parcurgerea fondului – art. 186¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă. În schimb, dacă excepția este respinsă instanța de judecată emite o încheiere motivată care poate fi atacată odată cu fondul și continuă examinarea cauzei - art. 186¹ alin. (5) din Codul de procedură civilă.

50. Totuși, în speța de față de aflăm într-o situație atipică în raport cu conținutul art. 186¹ din Codul de procedură civilă – cea a invocării tardivității parțiale, invocată doar în privința unei perioade pentru care se pretinde încasarea unei datorii. Într-o asemenea configurație, în care acțiunea în ansamblu nu este prescrisă, ci doar unele componente ale acesteia, abordarea impusă de art. 186¹ CPC nu poate fi aplicată în mod automat, fără a ține cont de particularitățile cauzei.

51. Or, pentru a stabili dacă pretențiile parțiale erau sau nu prescrise, instanța de judecată era nevoită să cerceteze probele din dosar și să audieze explicațiile participanților la proces, întrucât determinarea caracterului prescris al fiecărei creanțe implica o examinare detaliată a bonurilor de plată, a evidențelor contabile, a eventualelor plăți parțiale efectuate, a întreruperilor termenului de prescripție, precum și a altor acte juridice relevante. Prin urmare, nu era posibilă o soluționare sumară și formală a excepției, ci era necesară o judecată substanțială.

52. În acest context, dacă instanța ar fi încercat să soluționeze excepția de tardivitate separat și anterior fondului, s-ar fi aflat într-o situație în care:

- a. fie ar fi fost obligată să efectueze o cercetare completă a probelor în faza pregătitoare, cu riscul de a-și antepunuta poziția asupra unor aspecte esențiale ce țin și de fondul cauzei;
- b. fie ar fi trebuit să se abțină de la o cercetare temeinică a probelor, ceea ce ar fi condus la o soluționare formalistă și superficială a excepției, cu posibile încălcări ale dreptului la un proces echitabil.

53. Un astfel de comportament ar fi fost contrar prevederilor art. 5 alin. (2) din Codul de procedură civilă care prevede că niciunei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistența a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare. La fel, o astfel de situație ar fi pus instanța de judecată în ipostaza în care nu poate lua măsurile necesare bunei desfășurări a procesului în sensul art. 9 alin. (2) din Codul de procedură civilă. La fel, ar fi existat riscul afectării principiului nemijlocirii în dezbaterile judiciare, care la art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă stipulează că instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

54. Dilema dată procedurală justifică în mod obiectiv decizia instanței de fond de a amâna soluționarea excepției de tardivitate pentru momentul deliberării asupra fondului, mai ales că aceleași probe urmau a fi cercetate și în contextul analizării pretențiilor neafectate de prescripție. Această decizie nu a fost arbitrară, ci a fost dictată de necesitatea unei administrări unitare, eficiente și echilibrate a probatoriului (principiul eficienței procesuale), pentru a evita separarea analizei în două etape care ar fi putut duce la contradicții sau expuneri anticipate asupra fondului neprescris.

55. O astfel de abordare a permis instanței de judecată să judece cauza în mod complet și temeinic. Completul de Judecată al Curții Supreme de Justiție observă că instanța de fond corect a determinat raportul juridic material litigios, a cercetat cauza multiaspectual, a motivat concluziile în mod convingător, ceea ce în ansamblu denotă că a adoptat o hotărâre legală și întemeiată. Or, între părți a fost stabilit un raport de prestare servicii locativ-comunale/energiei termice în baza căruia s-a format o datorie pentru o perioadă îndelungată de timp care pe de o parte nu a fost achitată de către beneficiari, iar pe de altă parte nu a fost parțial pretinsă în interiorul termenului de prescripție, scurs în favoarea lor.

56. În aceste condiții, având în vedere că motivul principal al admitterii apelului a fost desconsiderat, iar argumentele deciziei Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2024 au fost desființate, devine necesar ca Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție să dispună casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

57. Chiar dacă în cererea sa de recurs, recurentul a invocat în calitate de temei art. 432 alin. (1) lit. e) din Codul de procedură civilă - hotărârea sau decizia este arbitrară ori se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor, instanța de recurs este în drept să recalifice temeiul de recurs dacă din argumentele recursului este justificat un alt temei.

58. Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 11 aprilie 2025, recurentul Tudor Ciobanu a fost scutit de la plata taxe de stat în sumă de 2882,80 lei la depunerea cererii de recurs.

59. Conform art. 98 alin. (1) și alin. (4) din Codul de procedură civilă, cheltuielile aferente judecării cauzei, suportate de instanța judecătorească, precum și taxa de stat, de a căror plată reclamantul a fost scutit, se încasează la buget de la pîrît proporțional părții admise din acțiune dacă pîrîtul nu este scutit de plata cheltuielilor de judecată. În acest caz, taxa de timbru se încasează în contul instanței judecătorești de la pîrât, dacă pîrâtul nu este scutit de plata acesteia. Prin hotărâre judecătorească, decizie a instanței de apel sau decizie a instanței de recurs se dispune în mod obligatoriu încasarea cheltuielilor suportate de instanța de judecată de la partea care a pierdut procesul.

60. Astfel, instanța de recurs va dispune încasarea din contul Întreprinderii Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 16 în procedura falimentului în beneficiul statului suma de 2 882,80 lei, în calitate de taxă de stat.

61. Ținând cont de cele expuse și în temeiul art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul declarat de Tudor Ciobanu, reprezentat de avocatul Alexandru Bodrug.

Casează decizia Curții de Apel Chișinău din 5 martie 2024 în cauza civilă Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 16 în procedura falimentului împotriva lui Tudor Ciobanu, intervenienți accesorii Societatea pe Acțiuni „Termoelectrica”, Timofei Ciobanu, Mihail Cosoi, Ivan Sprincean și Svetlana Caciula privind încasarea datoriei și menține hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 13 martie 2023.

Încasează de la Întreprinderea Municipală de Gestionare a Fondului Locativ nr. 16 în procedura falimentului în beneficiul statului suma de 2 882,80 (două mii opt sute optzeci și doi,82) lei, în calitate de taxă de stat.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Ion Munteanu

Gheorghe Stratulat